

læseren ved hånden ind i de problemstillinger, som han anser for at være de helt centrale. Alt andet er stort set ufortalt. Det er bogens styrke og dens svaghed. Der er imidlertid ingen tvivl om, at det er de positive sider ved bogen, der skal fremhæves, og at forfatterens originale behandling af sit stof, gør den til én af de vægtigste bøger om emnet på dansk.

Arne Søby Christensen

ALLAN A. LUND: De etnografiske kilder til Nordens tidlige historie. Aarhus Universitetsforlag 1993. 288 s., ill. kr. 198.

Allan A. Lund har sat sig for at undersøge de vanskeligheder, der er forbundet med at anvende etnografiske skrifter som kilde til de folk, de beskriver. Han bruger her de antikke græsk-romerske forfattere, og han koncentrerer sig snart meget naturligt om germanerproblemet og Tacitus' skrift *Germania*, som han er en af de førende eksperter i. Norden er således ikke, som man måske skulle tro, identisk med Skandinavien, men derimod med hele Nordeuropa (p.82, 116). Forfatteren gør opmærksom på (p.27), at etnografi i Antikken ikke er en selvstændig litterær genre eller faglig disciplin, men at oplysningerne om de fremmede folkeslag findes spredt rundt omkring i den overleverede litteratur. Den eneste undtagelse er Tacitus' *Germania*. De etnografiske indslag bringes derfor som oftest i en sammenhæng, hvor de har en ganske bestemt funktion. Dertil kommer det fundamentale problem (p.27f.), hvorledes de antikke forfattere skulle forklare deres publikum det fremmedartede, så det kunne forstå det. De løste det ikke overraskende ved at sammenligne med noget kendt fra hjemlandet, og spørgsmålet bliver derfor, hvad de etnografiske afsnit kan bruges til? Kan de sige os noget om de fremmede og deres samfundsforhold (kilden benyttet som beretning), eller fortæller de os mere om den antikke forfatter og hans opfattelse af sit samfund (kilden benyttet som levn)? Det er herom Allan A. Lunds bog handler, selv om han vel ikke gør sig denne distinktion klar. Til gengæld er hans analyse dybgående, og bogen er spændende læsning, skønt teksten ofte er vanskelig. Bogen er inddelt i tre dele: Selve analysen, der ud over det allerede nævnte også indeholder et kapitel om germanerforskningens og -receptionens historie (specielt nazisternes brug af germanerne) (p.9-119); en omfattende bibliografi (p.120-145) samt oversættelser af kildetekster, der indeholder etnografiske oplysninger (p.147-285).

Arne Søby Christensen

JOHN HAYWOOD: Dark Age Naval Power. A re-assessment of Frankish and Anglo-Saxon seafaring activity. London and New York, Routledge, 1991. 232 s, £ 35.00.

Indtil for ca. tredive år siden var det den almindelige opfattelse, at skibe af Gokstad-typen var dem, der bar vikingetiden. De muliggjorde langfarterne over de store have, og de satte samtidig de begrænsninger, som man mente, at